

Št. 9

V Celji, dne 20. septembra 1893.

Leto II.

Prolog.

Zložil † Fr. Gestrin na smrtni postelji prilikom II. slov. hrv. priprav. abit. slavnosti v Ljubljani.

Ko zemlja zimske razdrobi okove,
 In zlato solnce toplo sine spet,
 Nad gredami skrivnostno Vesna plove,
 Vabeč iz rahlih tal ob cvetu cvet.
 Vesel pomladni rod življenje vživa,
 Poljublja ga prijazno solnčni žar,
 A vestno zanj skrbi, skrbno zaliva
 In varuje marljivi ga vrtnar.

V bodočnosti nis družil isto delo,
 Če tudi vsak bo sam šel svojo pot;
 Da delo naše dobro bo vspelo
 Za dragi dom, za ljubljeni naš rod;
 Vrtnarji vedno bodimo marljivi:
 Cvet plemenit jednak naj rod rodi,
 Na ktereга nam še v starosti sivi,
 S ponosom zrle bodo vsem oči.

Vam zdaj je sinila spomlad — čas dela,
 Povsod premnogo cvetja čaka nas:
 Vzgojila ga Slovenija je čela,
 Bogato mesto in pogorska vas.
 Mladina naša — cvet je plemeniti
 Vrtnar mu biti, vzvišen je poklic,
 Zato, ko treba se nam je raziti,
 Gremó veselih src in jasnih lic.

Učimo mladež, da mož narod rabi,
 Ki z vzdornim čelom stopajo zanj v boj;
 Da žena dobra je, ki ne pozabi:
 Slovenski narod je in jezik Tvoj!
 Tako učimo in sami bodimo,
 To o razstanku bodi sklep storjen,
 In s pomočjo usode rod vzgojimo
 Odločnih mož in rodoljubnih žen!

Na večeru.

Na nebu večernem
 Oblaček žari,
 A vetrič priveje,
 Oblaček zdrobi.

To bil ni obláček,
 To mir bil je moj,
 In vetrič, dekletec,
 Pogled je bil Tvoj.

Ivan Sila.

Vera.

Drama. Napisal Mile Boran.

(Dalje.)

I.

Šetala sva. —

„Poslala me je k tebi. Obljubil sem ji, da ti sporočim, kar mi je naročila,“ dejal je moj prijatelj pogljiivo.

„To mi je nerazumno, dragi moj! Ti nekdanji njen častilec, ali boljše: ljubimec, si danes njen — sel,“ zavrnil sem ga. Jezilo me je, da kdo drugi razven nje in mene o stvari ve. Po bliskovo zategnil se mu je obraz — opazil sem to — nato pa je nekoliko vznemirjen obstal:

„Veruj mi, storil nisem tega toliko radi nje, tudi radi tebe morda ne, marveč — saj me poznaš — ker se veselim novih zapletk. Sosebno pa, ko se sama podaja v nevarnost, katero sem jej uže nekdanj privoščil.“

„Ej, vem, gorak si jej uže izza onih dnij — in osvetiti se jej hočeš, kaj? Mislil sem si tako, sicer pa — vederemo. Danes sem njen, akopram mi to najnovejše njeno početje ne prija po vsem.“

„Takisto sem jo jaz posvaril. Poslej pa sem si mislil, naj dela, mi čakajmo. No, nagubila je takrat jezno obrvi, in odhitela razžaljenih lic in plamtečih očij. — Bila je krasna v onem trenutku... Ne čudim se, da zmeša tolikerim možgane in da je omamila v zadnjem času celo tebe...“

„A bäs s sentimentalno romantiko! Povej mi rajše, kdaj se snideva, ti „postillon d' amour“!“

„Točno ob 11. uri na večer me čakaj na domu, natančneje še poizvem od — nje!“

* * *

Noč se je storila. Videlo se mi je, kakor da se mi je srce umirilo in da mi je v duši potihnil vihar — vsaj po nekoliko.

Pa ne dolgo.

In zopet sem razmišljati moral in razmišljal sem. Misel za misljo se mi je lovila, nalik utrinjajočim se zvezdam. Sedaj sem vstal pa naredil par korakov po sobi, seđaj sem sedel na mehki divan. V tem trenutku našgal sem si smodčico, da sem jo v drugem trenutku vrgel od sebe. Čutil sem, postajal sem bolj in bolj nemiren. „Delala bodem — delaj i Ti.“ Ta beseda, ta misel vzburljala mi je živce, pretresala možgane, blodila po teški glavi. Kako, kako neki? — In jeli to prav, kar počenjava z njo, kar počnem jaz?

Okno na vrt bilo je odprto. Na slonil sem se nanj in zrl v cvetoči gaj. Pomlad je bila tedaj z vsem krasom zagospodarila v njem. Kako dolgo nisem tu slonel in se divil bujnemu cvetju? Kako dolgo uže nisem poslušal tako verno ptičjega petja, kako dolgo ne čul brenčanja mrčesov?

In luna, zvezde, to južno čisto nebo?

Srce se mi je polnilo z bajno naslado — — — — —

Bilo je na kolodvoru. Mrak je uže legel na zemljo. Dolgočasno zrl sem v daljavo in pričakoval vlaka. Kar slišim polglasno govorico stikom ob meji, kjer sem stal.

„Kaj pa tvoj mož?“ „On, saj ga vidiš, tam-le hodi ob progi gori in doli pa pridno prešteva minute zamude in druge kratkočasnosti!“ „Ali kaj ve?“ povprašuje nadalje zamolklo moški glas. „Nič, a naj le zve. Pa idem k tebi, kaj pa da?“ — Nevoljen sem odšel, a nehote mi je misel ušla nanj, na govorico v bližnjem trgu, v gostilni. To bil je nek vitez, ki je prihajal vsako nedeljo zaradi svoje „sestrične“ na postajo v vas, kakor so pravili. —

Med tovariši sem sedel na vrtu. Čaše so zveneče, smejali smo se prav veselo. Kar pride mimo nas mlad mož, eleganten, vodeč znano sobretko.

„Ti, kdo pa je to?“ sunem svojega tovariša ob desnici, ki je veljal v nas za Titijo.

„To, to je vitez, čaj, kako mu je ime? Ej, Skrmcov! Danes je pa zelo v milosti, to je njegova druga sedanja „sestrična“, jedno ima pa na bližnji postaji. Denar ima fant, pa se mu dobro godi.“

„Kaj, Skomrov je to?“

„Da, da prav tako.“

No, to je bil on — Verin zaročenec. — In to bi bila snov za njo! Sprostiti bi jo moral, če bi hotela, da, če bi...

* * *

Bleda luna prisijala je ravnokar izza belih ovčic in razlila svoj mili svit čarobno nad vsem okrožjem. Visoki topoli tam-le in blesteči se križ

mej njimi zaznamovali so kraj najinega rendez-vous-a.

Obstala sva za malim grmičevjem. Prijatelj se je oddaljil, da pogleda, je-l vse v redu, jaz pa sem obstal. Prsa mi je težila mōra, srce se mi je krčilo, zavest očitala mi je nepotrebno in kinično prilaščevanje domišljenih pravic. Komaj sem dihal. V bližnjih vrhovih pa je sedaj pa sedaj visoko v vejah zašumelo. Kar čujem lahen korak. Prihajal je nekdo po stezi vedno bliže in bliže.

„Bole, si ti?“ — Nikak odgovor.

„Bole!“ ponavljam glasnejše.

„Koga iščete, gospod, todi?“ — Poznal sem ta glas, bil je njegov. Vzravnam se v hipu.

„Menil sem, da ste prijatelj moj, Bole Vrtinov.“

„Imam čast govoriti z gospodom Ivanom.“

„Da, da, čast popolnem na vaši strani, plemič Skrmcov“, pristavim osorno, najrajše bi bil planil nanj.

„Tega še ne vemo. Sicer pa, gospod, prosim vas odgovora; česa iščete tod?“

„To vas malo brigaj, gospodine! Če pa želite odgovora, poiščite si ga jutri. Na uslugo sem vam!“

Obrnil sem se in odšel za prijateljem. Oni pa se je zakrohotal in nekaj pomrmral za menoj. —

„Kaj si imel z njim?“ praša me prijatelj stopajoč iz bližnje sence.

„Ej nič; morda me jutri zastopaš, če se izmane kaj. Ta vitezič kaj sluti, ker hodiva krog njenega domu. Bog ve, da jo še izkupi.“

„No, vender, to me veseli Ivane!
To je pravo. Ona te bo vesela. Pa kar
tako z lepa, ha, ha!“
„Me uže čaka?“

„Le pojdi, pa presentimentalen
ne bodi. To ni dobro ni zate, ni zanjo.“

* * *
(Dalje prih.)

Ujetnik.

Četa mala v krog se širni vseda,
Ogenj v sredi plapola veselo,
Osvetljuje jim obraze mrke.
Ti bojniki so krvi slovenske,
Kterim motil mirno je življenje
Ter požigal dušman dome varne
In teptal jim rodna polja, njive.
Dvignila se četa proti njemu,
Da mu vlije strah v sree boječe,
Da zabrani ozke svoje meje;
Zdaj praznuje zmago nad Turčinom,
Nad dušmanom, nad nevercem krutim.
Odložili so orožje, meče,
Da počije se junakov slednji;
Vse molči, le ogenj sam praskeče — — —
Zdajci dvigne se vladar mogočni,
Širopleči sin slovenske zemlje,
Zmago-slavnej četi glasno deje:
»Naš sovražnik je premagan v bitki,
V divjem begu brusí svoje pete;
Mi gostimo varni se pri ognji.
Hrabro, bratje, ste vihteli meče,
Za plačilo bogat plen imate.
Razdelimo sablje damaščanke,
Ujetniku sodbo izrecimo
In vrnimo poslej se v domovje!« —
Vse miruje in molče poslušaj;
Raz obraze maščevanje sije
Vsem bojnikom pri taborskem ognji.
Glej, ponosno stopa zal mladenič,
Viteška je njemu hoja, dasi
Vklonjen vrat in vklonjena je glava,
Zvezani sta z vrvjo močni roki;
V sredo med nje ga postavi stražnik —
Medli žarki ognja ga svetlijo —
V tla poveša žarna svoja oka,
Semtertje le vpre oči v sodnike.

Ta pogled! — Ko da glavlar bi motril
Vrste hrabre, ž njim vse očaruje; —
Lep mladeneč, žal da vkljenjen, ranjen!
Zopet dvigne zdaj se vojevodja
In sodnikom govori besede:
»Da trpinčil ta je naše brate,
Nežno deco nam moril in otece,
Da zažigal varna je podstrešja,
Dobro veste; zdaj pa prejmi kazen
Oni — saj ga Bog je dal nam v roke, —
A katero, zbor naj Vaš določi!« —
»Smrt, smrt, njemu! Smrt dušmanu bodi!«
Zborovalci vsi besneč kričijo;
Hrup poleže, nanj vsi zrô vprašalno.
Krog premeri ujetnik z očesom,
Z jasnim glasom govor svoj pričinja:
»Vašej sodbi, sodci, ne porekam;
Milostna je, da milejše skoraj
Mi deliti vojni sod ne more.«
Vse se čadi ter strmeč poslušaj,
Ko govornik jim slovenski deje.
Zopet meri z bistrim okom vrste,
Zopet meri, govor nadaljuje:
»V zalem dolu kolo smo plesali,
Kar privrel je roj nešteti Turkov.
Mi mladenči urno smo hiteli
Po orožje, po sekire, bate — — —
V tej zmešnjavi vgrabila dekleta
Nam je čeda od strasti razvneto,
— — — — —
— — — — —
Izdajalsko sem zatem v sovražne
Vstopil čete in zatajil vero,
Ker zaklel sem, da si rešim devo
Ter po stezah in ovinkih gorskih
Spet pripeljem jo na dom nevesto. —
Mej sovragi sem boril se z Vami,

Pozvedoval sem po izvoljenki,
 Vtihotapil češče se v hareme,
 A zamanj pač, nje jaz nisem našel.
 Le napnite peteline puškam,
 Le sprožite! Urno, kaj življenja,
 Kaj še meni treba dni slobodnih!
 Drug jo rešil, drug na dan odpeljal
 Bo nevesto; a brez nje živeti — — —
 V krogu Vašem ž njim se že zabava,
 Pozabila deklica je mene,
 Saj pač vreden nikdar ni lupežnik,
 Izdajalec bil ljubezni čiste!
 Toda vedi, deva pozabljiva,
 Vse to storil sem le radi tebe!

Tebi vse sem daroval mladenka,
 Domovanje mirno, čast, ljubezen, —
 V dar zdaj prejmi še življenje mlado!
 Le napnite, le sprožite urno,
 Da zagrne grob me v tuji zemlji! — —
 K njemu plane in mladostno roko
 Mu mladenka preko ram ovije
 Ter zaklikne, vikne: »Zdaj strelite!« —

Noč pogubna z dnevom je zbežala,
 Ogenj vgasnil, zarja je jutranja
 Prisvetila, zvezde so stemnele;
 Po taboru četa vsa piruje.

Mrakov.

Slovenski narod in velike šole.

Donesek k našemu časovnemu vprašanju.

(Piše J. Vencajz. — Dalje.)

Na gimnazijih je bilo leta	1880	1884	1888	1892
Kranjsko .	681	755	888	980
Štajersko .	370	431	418	454
Primorsko.	203	237	254	285
Koroško .	57	91	81	105
Skupno .	1311	1484	1636	1844

Na rejalkah

Kranjsko .	94	92	115	162
Štajersko .	21	35	21	47
Primorsko.	15	18	20	23
Koroško .	11	6	7	17
skupno .	141	151	163	249
Skupno .	1452	1635	1799	2093

Ker srednješolski uki trajajo 7-8 let, se upliv posameznih letnikov pojavlja uprav toliko časa poznejše karakteristično za velike šole: L. 1888. kaže nam vspeh l. 1880., l. 1892. onega iz l. 1884. in končno nam pokaže l.

1900. vspeh l. 1892. Srednješolski letnik 1880 in velikošolski l. 1888 pročitata nam na podlagi srednješolskega l. 1892 za velikošolski l. 1900 število 569, oziroma z onimi, ki se proučavajo po nekaterih drugih učiliščih 583; srš. l. 1884 in velš. l. 1892 pa število 608, oz. 621. — To, smelo rečemo, bi bilo najslabše naše položnje v onem letu, katero bi bilo sploh le podnormalno — mogoče. Ker pa je povsodi uštevati tudi prosvetna morala, oziroma razmerno vzmnožujoče se število onih, ki dodelajo svoje uke z maturo, se tudi te navedene številke izdatno spremene: L 1880. je na 5·5, l. 1884. na 5·4, l. 1888. na 4·6, l. 1892. na 4·4 srednješolce štel 1 velikošolec, a l. 1900. bi štel sorazmerno isti na 3·8 srednješolcev.

Ker bode l. 1900. v sedanjih razmerah 2251 gimnazijcev in 421

rejalcev, skupno 2672 srednješolcev, moralo bode znašati število velikošolcev porezno število 703 — torej približno število potrebnega dijaštva.

Sedaj zasegli smo vse številke, katere nam stvarijo bodočnost velikošolskega našega dijaštva: 583 oz. 621 v najslabšem podnormalnem, 703 oz. 739 v srednjem normalnem slučaji. Možno je, da se število dvigne nad normalno položenje; a, da bi doseglo za Avstrijsko porezno število 961, dvomimo.

Jedno je gotovo! V prvih letih 20. stoletja pokrije narod slovenski prvič vso svojo upravno potrebo na naraščaji iz svojega naroda in postane v tem oziru prvič aktiven — seveda pod odnosnimi razmerami.

Zajedna zastavi izvestno tudi onih 400 mest pri računskih, obmejnih, poštnih in železničnih uradih, katera pokriva uže z večine danes z završenimi srednješolci. Vzmnožujoče se število maturantov bode razmerje z onimi sicer nekoliko oslabilo, a v tolikem številu srednješolcev jih gotovo ostane vsikdar — vsaj 10—15% brez popolnega završenja srednjih šol — in ta ulomec zadostuje!

Preostaje tedaj rešiti le še vprašanje razdelitve v posamičnih pavrstah velikošolske naobrazbe. Doslej je število vseh posvetnih velikošolcev znašalo le slabih 46%, vse ostalo pohajalo je bogoslovnice. Uže danes bi moralo 56% pripadati prvim, v l. 1900 pa bo potreka narastka zbog izdatne pomnožitve posvetnih, sosebno zdravniških in tehniških mest, celo na 67%. Vender ni upati, da bi si dotlej razmerje primerno ugodilo, marveč vza-

dovoljiti se bo potreba skoro z danes potrebnim ulomcem 56%. —

Bogoslovnice, katere imajo danes 265 semeniščnikov, vsprejele jih bodo lahko še 20—25% več. Število theologov se bo tedaj vzmnožilo še morda do polčetrte stotine; prekoračilo je ne bode, ker bi prenapolnenje semenišč pogajalo duhovski proletarijat, poslabšalo dohodke sedanjih mest, ki so z večine srednji, in provzročilo razcep-ljenje doslej še dobro dotovanih mest, katerih je itak malo. —

Ostalih 56% tedanji posvetnej upravni potrebi ne bo zadoščalo, akoprām bo napredek v tej smeri velik. Vender bode ravno ta počasen dorlaščaj ugoden razvitku slov. velikošolstva, ker ne bode nakrat preplulo vse slov. ozemlje in s hipnim navalom vzbudilo nepotreben odpor. Le počasi, zmerno napredujoče pridobitve so trajne, hipne lahko obnemorejo in zasekajo velikanskemu naporu težko rano, katera le počasi celi.

Izvestno bi pa nerazmerno mnogo pomogla k ugodnemu uspehu zasnova velikih šol v naši domovini. Res imajo slovenski velikošolci mnogo stipendijev mnogo podpor v tujini, več bi jih imeli, sigurno več v domovini. Tam bi živeli velikošolci med domačimi, ki bi dan na dan videli „kje peta žuli“ — in istina, dejanstveno položenje, mnogo več pomore nego šepava govorica, o kateri marsikdo niti soditi ne more, ker dotičnih razmer ne pozna.

Nadalje vsaka podpora v domovini v sedanjih razmerah tretjino več odleže, nego na dragem Dunaji, in tudi v Gradcu. Kak je eksistenčni minimum dijaka tam, a kak bi bil v Ljubljani?

Kjer zadostuje sedaj 35—40 gld. mesečno, tam bi zadoščalo potem 25—30 gld.

In to ni razlog, važen, narodno-gospodarsk razlog? —

Konstatovali smo uže prej, da je potrebno število naših velikošolcev uže danes toliko, da bi opravičilo osnovo svojestalnega vseučilišča; sedaj pa konstatujemo, da bo istinito število slovenskih velikošolcev v sedanjih razmerah s početkom 20. stoletja toliko, da bo ne-le opravičilo, marveč celo zahtevalo, da se mu otvoré samostalne velike šole.

Moralična dolžnost našega naroda bo, da tedaj zahteva poslednjega sredstva, ki mu pomore k osamosvojitvi v šoli. Te dolžnosti mu bo nalagal ne glede na sorazmerje z drugimi narodi avstrijskimi — pogoj obstanka: kajti narod je vreden, da živi, le tedaj, kadar se zaveda svojih pravic, svoje moči, svojega smotra, ki se izraža sobno v narodnosti. Narodnost pa pogaja se stranij države isto mero ugleda, katero ima država v mejnarodnem občevanju, in jeden najvažnejših, najkarakterističnejših činiteljev v izraženi narodnosti so — samostalne velike šole. (Dalje prih.)

II. občni zbor sloven. ferij. društva „Sava“ v Kranji dné 13. avgusta t. l.

(Izv. poročilo)

Národní Kranj je slavil dné 13. avgusta t. l. pomemben praznik 30-letnice svoje vrle čitalnice. Odbor „Sava“ je porabil to priliko ter sklical I. občni zbor društven v Kranj, ker se je prvotni načrt. da izleté društveniki v Brežice, radi premnogih zaprek moral opustiti. — Ob 9. uri dopoldné zbrali so se došli „Savani“ v mestni dvorani, katero je županstvo blagohotno prepustilo za zborovanje. Predsednik stud. med. D. Bleiweis-Trsteniški otvori zborovanje, konstatuje sklepčnost in predstavi vladnega komisarja g. Detelo. Ko pozdravi gg. ustanovnike, starešine ter brate redne člane, imenuje overovateljema g. starešino not. cand. A. Drukarja in g. A. Kokalja, rediteljema brata stud. tech. J. Omerso in stud. jur. J. Prevca, zapisnikarjama pa brata abit. Iv. Arharja in Iv. Mulačeka. Nató preide k svojemu poročilu o občem

stanji društvenem. „Sava“ se je krepko razvila na Kranjskem, sósebnó v ljubljanskem, gorenjskem in dolenskem upravnístvu. Na manje trdnih nogah je stala na Goriškem, na Koroškem in deloma na Štírskem; ker pa si je pridobilo društvo uže tekom prvega leta dosta izkušenj, bode izrabivši te v bodoče izvestno premagalo tudi ob periferijah vse težave in razvilo kmalu po vsej domovini slovenski ponosni svoj prapor naprednosti in národne odločnosti. V to pomozi Bog in sreča dijaška!

Iz obšírnega poročila tajnika stud. med. Fr. Govékarja posnemamo sledeče: Navzlic fanatičnemu zasledovanju od strani naših národnostnih sovražnikov in tudi navzlic mnogovrstnim napadom iz vrst slov. klerikalnega dijaštva in neke „katoliške“ politíške klike, prebila je „Sava“ srečno leto

otroških boleznij in slabostij. Žal, da so ta nasprotovanja v nekoliko vender-le ovirala društvo v hitri dosegli namena svojega, ker so delila njegove moči na dve strani. Odbijajoča vse napade krepko in ponosno na vzunaj, trpela je morda časi „Sava“ na znotrajneizogibljivo škodo. Naše brezobzirno postopanje v zasledovanje društvenih smotrov in v obrambi časti naroda in društva, pridobivalo nam je čimdalje več navdušenih prijateljev v tujini in v domovini ter nam priborilo celó v nasprotniškkih krogih velik ugled; — to bodi zadostna odškodnina za vse ovire in vsa napadanja! — Odbor je takoj po osnovalnem občnem zboru priredil za natis lani „en bloc“ sprejeti „Poslovnik“, ki je torej prva 32 strani obsezajoča brošura za redne člane; — osr. upravništvo se je obrnilo do čitalnic in bralnih društev radi brezplačnega pohajanja bralnih sob s strani „Savanov“; — naprosil je dalje odbor nekatere akademike za sestavo primernega društv. gesla in pozval po svojih glasilih sloven. velikošolce, srednješolce in prijatelje društva, da ga podpirajo v pripravljani popolne zbirke dijaških popevk. Odziv je bil žal, jako medel, nabralo se je le 28 primernih pesnij. — Radi sobe v bodočem „Narodnem domu“ se ni moglo ničesar ukreniti, ker še ni noben zgradbin načrt natančno določen in končno sprejet; takisto se za prireditve „dijaške razstave“ o priliki deželne razstave še ni določilo ničesar in ker bo baje le kmetijsko-obrtna. Naštete točke so bile odstopajočemu odboru podane v obliki „Navoda“ kot konkretno vodilo, katero se je po možnosti tudi spolnilo. Da se pa današnji občni zbor ne vrši na Koroškem, sklenilo je osr. upravništvo v dogovoru z večino upravništev zató, ker se je bilo bati prepiche vdeležbe in prepovedi s strani tamošnjih Slovincem sovražnih oblastev, kakor se je zgodilo „Sokolu“. — V koliko pa se je letos poleg „Navoda“ skušalo ugoditi tudi prvemu in drugemu paragrafu društvenih pravil, tičočih se namena in sredstev društvenih, razvidno je najbolj iz delovanja posameznih okrožij. — V olajšavo okrožnih vodstev vpeljale so se vsled okrožnice osr. upravništva poverjeniške „zadruge“, ki mogó obstajati iz najmanj

treh blizu skupaj bivajočih članov. Tako so se v gorenjskem okrožji ustanovile tri zadruge: radovljiška, loška in kranjska; v dolenskem okrožji so se zasnovele tudi tri: kostanjeviška, novomeška in belokranjska; — notranjsko pa se je delilo v pivško, in vrhniško-idrijsko. V bodoče bode treba podkrepiti na ta način še ostala okrožja. — Odborovih sej je bilo tekom leta 9 v Ljubljani, na Dunaji in v Gradci; razven tega so imeli odborniki še tedenska posvetovanja. — Oposlalo se je 89 spisov in prejelo 61 dopisov. V arhivu je 28 važnih listin. — V odboru so se izvršile te-le izpremembe: tajništvo je prevzel s 1. oktobrom m. l. brat Fr. Govékar, preglednik B. Vodusek je odložil svoj posel, takisto tolminski in kraški upravnik. — Društvo je bilo zastopano pri vseh večih národnih slavnostih in svečanostih, ter bilo v dopisni vzezi skoro z vsemi slovanskimi akademiškimi društvi. — Poročilo tajnikovo je bilo soglasno sprejeto.

Blagajnik stud. jur. Iv. Vrtačnik poroča o denarnem stanji, ki je z ozirom na mnogobrojne troške, katero je imelo društvo v prvem letu svojega obstanka, dokaj ugodno, a bilo bi še najugodnejše, če bi vsi člani izpolnili vse svoje dolžnosti. — Tudi to poročilo je bilo sprejeto soglasno:

Temu so sledila poročila: upravnika stud. jur. Vl. Ravniharja za ljubljansko okrožje, ki je imelo shode dné 13. avgusta m. l., 17. septembra m. l., 2. januarija t. l., 4. aprila t. l. in 14. julija t. l.; — upravnika stud. phil. J. Žliha za gorenjsko okrožje, ki je imelo dné 21. avgusta m. l. shod, dné 8. aprila t. l. shod z veselico (koncert in ples) in dné 2. Septembra m. l. pogovor in zadružni večer; — upravnika cand. jur. V. Maurerja za dolensko okrožje, ki je imelo dné 13. avgusta t. l. shod z dvadnevno veselico v korist sv. Cirila in Metoda (koncert s plesom in izlet); — upravnika stud. med. A. Gregorca za slov. goriško okrožje, ki je priredilo shod dné 11. septembra m. l. in upravnika drd. med. A. Schwaba za posavsko okrožje. (Zadnji trije upravniki so poslali pismena poročila.) Vsa poročila so bila odobrena jednoglasno.

Zatem je predložil tajnik stud. med. Govékar od osr. upravništva sestavljen

„navod za l. 1893/94“, ki dopolnjuje in razširja lanskega. Navod je bil sprejet brez debate soglasno, a se mu je na predlog stud. jur. Ravniharja pridodala še določba: odbor priredi po božiču v Ljubljani občni zbor v zvezi s sijajnim plesom na korist „Radogoju“ in društvenemu banderu.

Blagajnik stud. jur. Vrtičnik predložil je nató proračun za II. upravno leto, ki je bil brez ugovora odobren.

Izmej oglašanih predlogov so bili sprejeti sledeči:

- I. a) Ljubljanskemu upravništvu dovoli se vsako leto znesek 10 gld. kot poseben prispevek (za tekoče troške) iz občne blagajne;
- b) Novovstopivši člani mogó plačati svoj letni znesek v obrokih;
- c) Za starešine in podpornike se uvedó vsakoletne pobotnice;
- d) Društvo si omisli bandero. Vsako okrožje naj nabira v to svrhu prostovoljne prispevke;
- e) Odbor določi odsek 5 članov, ki naj pripravi in uredi zbirko dijaških popevk ter jo predloži občnemu zboru o božiču. Zbirka naj ima obliko národnih pesnjí, katere je izdala „Glasbena matica“. Uglasbene naj bodo pesni po možnosti čveteroglasno s popolnim tekstom;
- f) Skupščina blagovoli vzprejeti predloženi „comment“. (Predloge a—f stavil Vl. Ravnihar.)

II. Odbor naj se obrne do priznanih slovenskih pesnikov s prošnjo, da blagovolé zložiti pesniško društv. geslo. (Predl. cand. jur. A. Kokalj.)

III. „Sava“ podpiraj potom agitacije in z vsemi mogočimi sredstvi slovensko dijaško podporno društvo „Radogoj“. (Predl. stud. med. Fr. Govékar.)

IV. „Sava“ naj se zveže kar najožje z akademskimi društvi slovenskimi, ki so naprednega mišljenja in z bodočim hrvatskim ferijalnim društvom za Dalmacijo. (Predl. pismeno cand. jur. J. Vencajz.)

V. „Sava“ imenuj biskupa Strossmayerja, velicega jugoslovanskega mecena, plemenitega dobrotnika slovenskega naroda,

diko vseh Slovanov sploh, svojim prvim častnim članom! (Predl. pismeno cand. jur. V. Maurer.)

VI. „Sava“ imenuj svojega prvega starosta, prezaslúžnega voditelja slovenskega naroda in prijatelja slovenskega dijaštva dr. Ivan Tavčarja in neustrašenega prvoborca za narodne svetinje in soustanovitelja „Radogoja“ gospoda Ivan Hribarja častnima članoma! (Predl. pismeno cand. jur. J. Vencajz.)

VII. „Sava“ imenuj uzornega rodoljuba, zavetnika slovenskega bornega dijaštva in ustanovitelja „Radogoja“ gospoda Josipa Gorupa svojim častnim članom! (Predl. stud. med. Fr. Govékar.)

Temu je sledilo obširno pismeno poročilo preglednika cand. jur. J. Vencajza, ki nasvetuje, da dá občni zbor odboru brezuveten absolutorij in predlaga, da se izreče pravnikom: Žilihu, Ravniharju, Gregorcju in Maurerju ter tajniku Govekarju in blagajniku Vrtičniku še posebna zahvala, kar se soglasno zvrši.

Zatem so se vršile volitve, o katerih je „Vesna“ deloma uže poročala. Poleg uže objavljenih vršile so se še sledeče volitve v starešinski svet: gg. dr. Jos. Kušar, dr. Vl. Žitek, V. Globočnik, notar, dr. M. Pirc, dr. M. Truden, dr. F. Rosina in dr. J. Vilfan; — v društveni častni sod kot predsedniki: gg. drd. H. Juklje, Andr. Kuhar, not. kandidat, A. Drukar, not. kandidat in K. Pleiweiss, not. kandidat.

Ker se k slučajnostim ne oglasi nihče, pozdravi novovoljeni predsednik stud. jur. Vl. Ravnihar še končno vse navzoče, naglašujoč, da bo njegov program — delo in disciplina, ter zaključi sejo ob pol 12. uri dopoldne.

Po zborovanji šli so društveniki na gomilo dr. Fr. Prešerna, kjer so položili velik in krasen lavorjev venec s trobojnimi trakovi in napisom: „dr. Prešernu — „Sava“ — l. 1893. 13. avg.“

K zborovanji so došle sledeče brzojavke in pozdravi:

Dunaj: Kot pobratimi podajmo si v duhu roke s prisego, posvetiti národu vse sile in moči. — „Slovenija.“

Rudolfovo: Tako vrlo noproj! Živeli buditelji narodne zavednosti! — Novomeški Slovenci.

Ribnica: Povdarjajoča solidarnost vsega narodno-naprednega dijaštva, ključeva zbranim Savanom: Živeli! — Akademika Jager, Zupančič.

Kostanjevica: Živeli Savani! — „Naproj! Sovraga črt, — sloboda ali smrt!“ — Oražen.

Idrija; Iz naroda — mej narod — za narod! — „Savan.“

Ljubljana: Pri ognjišči materinske „Sa-

ve“ — Zbiraj se napredna mladež Slave; — Slušaj glase naprednjakov: Kličemo ti, šest dijakov!

Razven tega so došla še mnoga pozdravna pisma iz Dunaja, Žalca, Idrije, sv. Marjete (pri Možgancih) in Št. Vida (pri Zatičini).

Zborovalci so se vdeležili po končanem vsporedu občega zbora vse slavnosti kranjske čitalnice ter bili vzlasti pri obhodu mesta in zvečer pri koncertu in plesu od zavednih rodoljubk in rodoljubov izredno odlikovani.

Bog in narod!

Podkrimski.

[= Prokla. Fran]

Glasnik.

Slovenskim abiturijentom! Žalostni časi nastopili so za slovensko domovino. Sovražniki našega rodu in našega jezika pojavljajo se čim dalje močnejše, ne le tujci, tudi domačini delujejo v slepi strasti proti našemu narodnemu čutu. In boj z brati je mnogo hujši, mnogo žalostnejši, saj boriti se nam je z onimi, ki bi sicer lahko stali v naših vrstah in zelo mnogo koristili domovini.

Žalostni časi nastopili so tudi za slov. dijaštvo. Nikdar se ni trosilo toliko lažij in obrekovanj o njem, nikdar se ni tako perfidno napadal dijaški stan. Sovražnik zasejal je ljuliko med pšenico, našli so se koristolovci med značajnimi dijaki, in ti potegnili so za saboj tudi marsikaterega mladenciča poštenega mišljenja, ker ni poznal razmer in se dal preslepiti; sledil jim je iz najboljšega namena, a nam je bil — izgubljen, ker ga ne izpuste iz svojih mrež.

Posameznik ne premore mnogo v boju. Le z združenimi močmi moremo upati na vseh in zmago!

Nikdo naj ne reče: Nevtralen hočem ostati v boji, izogibati se hočem obeh strank, živeti in delovati hočem edino zase.

Je mar vsa stanovska zavest, je mar vsa kolegijalna čut zamrla v vaših srcih?

Zbirajte se pod jeden prapor: vse za narod! bodi vam geslo vselej in povsod.

Pristopite vsi akad. društvom, v njih delujte resno in vstrajno, v njih skušajte

odstraniti vse napake in nepopolnosti in doseči pravo veljavo dijaštvu!

A tudi v tenezgode zasijala je luč, ki obeta bolj prihodnost. Tudi par veselih pojavov zaznamovati moramo s srčno radostjo.

Vedno bolj rastoča zavednost slov. dijaštva, pojavljajoča se posebno pri abit. slavnosti, nam je dokaz, da se dijaštvo slovensko v svoji ogromni večini zaveda svoje zadače, ter da je nobena sila ne bo ugonobila.

In tudi slov. razumništvo pričelo je boj proti silnej korupciji, ustanovilo je podporno društvo „Radogoj“, katereму pristopajo najveljavnejši rodoljubi kot ustanovniki in podporniki, in ki bo gotovo obrodilo stoteri sad.

Slava vrlim rodoljubom, srčna jim hvala!

Slov. abiturijenti! Malo časa še in prišli boste na vseučilišča v tuja mesta. Tam nikdar ne pozabite, kaj zahteva vaša dijaška čast, kaj zahteva vaša narodna čut. Bodite vrlji Slovenci; učite se svojih strokovnih nauk, a ne zanemarite tudi svojih dijaških interesov. Stori vsakdo svojo dolžnost, in vsi naporji nasprotnikovi ne bodo mogli ničesar doseči. Prepričani bodite, da je v vaši lastni moči zmaga naše in propast nasprotniške ideje; delujte torej po svojih močeh v korist dijaštvu v čast domovine! —s—

Žensko vprašanje pričel je „Rimski katoliko“ razpravljati v svoji 3 št. l. z vsa dr.

M. lastno cinično sofistiko. Koliko opravičenja ima v to človek, ki bi hotel vsem ženskam prirezati jezike, a nima za to surovost pojma in se čudi, kako da mu je mogel kdo zameriti „nedolžno šalo“; koliko sposobnosti ima v to baš dr. M. — tega nečemo preiskavati. Njegov spis o „nežnih gospodičnih in židanih gospicah“ ima namen naše razprave pobiti in zavrniti. „Kolika pojmovna konfuznost, kolika blodnja po teh mladih glavah! Ene same jasne misli ne najdeš, niti dveh stavkov niso v stani logično zvezati;“ torej je bila res skrajna potreba, da nam je zasijala luč Mahničeve modrosti! „Kdo stoji dandanes za ženskim vprašanjem? Tega seveda ne znajo naši gospodje Vesnani, še manj pa one milostne gospodičine, s katerimi tako ljubeznjivo koketujejo.“ No, g. dr. se moti. Kakor hitro smo čuli to vprašanje iz njegovih ust, znali smo za odgovor. V istini nismo se motili! „Socijalisti in bratje masoni.“ Sedaj smo pa zopet tam, kjer se vnovič pregrevajo vse stare budalosti. —

Članek, ki obeta še nadaljevanja, dasi je uže sedaj „konfuznosti in neslanosti“ odveč; preide potem na „pretirano češčenje ženstva po Slovenskem“. Da ubogi Prešeren ne najde milosti v M. očeh, je naravno. Zopet lepa prilika udrihati po naših pisateljih — konečno mora se „Vesna“ in pa „Sava“ oblatiti, češ, da skrbi za spolno zbljiževanje.

Zadnja resna besede v tej zadevi z dr. Mahničem: Da bi polemizovali z Vami, ko Vam ni za resnico, nego samo za strankarstvo, ko Vam ni svet in vzvišen noben čut, temveč povsod vidite le meseno poželenje (in žal, da je to katoliški duhovnik, ki tako podlo sodi in pisari), tega ne pričakujte od nas. Pozivljemo Vas pa, da prekličete svoje laži in obrekovanja. Vsakemu je sveta čast, in blatiti si je ne pustimo niti od papeževega kamornika. Ali mislite res, da boste dvignili ugled svojega stanu? Ali mislite res, da boste preslepili slovensko razumnost? V to svrhu so Vaša sredstva prenizka, prezaničljiva. — Spominjajte se, da je Vzveličar izrekel ostro obsodbo o farizejih, ki so Vam uzor. Njegove besede: „Gorje mu, po komur

pohujšanje pride“ veljajo tudi za Vaš list, ki je prva zbirka spisov, s katerimi se pači in pokvari nedolžno srce, s katerimi se ugonobi pošten značaj in s katerimi se uniči vsaka dostojnost v življenji — ako bi našli odmev v narodu. Hvala Bogu, da je Vaš trud mnogo nevspešnejši, kot si sami domišljujete. Veritas.

Germanizacija v slovenski domovini. — Velika napaka Slovencev je, da so premehki, prepopustljivi v narodnih zadevah. In ako tudi dajo duška svoji nejevolji in jezi o priliki, ko se le preveč zatira njih narodno čustvo in žali njih jezikovna pravica, vendar prehitro pozabijo na vse krivice ter niso dosledni v boji proti svojim nasprotnikom. Zato pa greše naši nasprotniki, zato nimamo nikakih vspehov v dosezanji naših ciljev.

Po večletni odsotnosti prišel sem v domovino, a tu doživel mnogo več žalostnih nego veselih pojavov. Krasno in veličastno praznovala se je 30-letnica kranjske čitalnice. Narodnim društvom pa zabranilo se je priti v cerkev z zastavami, dasi so one cerkveno blagoslovljene, dasi se je to vedno in povsod brez ovir storilo. — Zabraniti se je hotelo, na grobu prvega pesnika slovenskega dati izraz glasu hvaležnosti. — Res, da se je „Slov. Narod“ in drugi časopisi, zavaroval proti temu ravnanju dekana Mežnarca; ali pa je s tem zadoščeno žaljeni časti tisoč in tisoč vernih slovenskih src? Nesramnost in gospodaželjnost naših latinizatorjev presega uže vse meje; in ako nam hoče duhovščina, ki je bila nekdanj glavna zasloba slovenskega naroda, usiliti boj, boj za življenje in smrt, sprejeti ga moramo, a tudi izbojevati z vsemi silami, kajti bolje je, da propade jedna kasta, nego ves narod.

Kakor vsako leto, praznovala se je tudi letos na Bledu slavnost cesarskega rojstnega dne s krasno razsiltjavo. Vabila, ki so se razpošila po Slovenskem, bila so izključno nemška. — Godba domačega pešpolka št. 17. igrala je, a čuli smo samo nemške popevke, med njimi mnogo dunajskih pouličnih „slogarjev“, a niti jedne slovenske ali slovsanske melodije ni si upala zasvirati. Ker je godba pri vseh narodnih veselicah svirala lepe slovanske komade, krivda ne

zadeva vojaške oblasti. A na Bledu je odločilen faktor „Curcomité“, in predsednik — bivši slov. poslanec, predsednik slov. narodnemu domu itd., dr. Alf. Mosche. Jeli bilo treba, da je on na ljubo nekaterim gostom Nemcem in Židom, pozabil na svojo slovensko narodnost? Le čutstvo lojalnosti zabranilo je demonstracijo proti temu početju. Bled je še vedno raj slovenske zemlje, vedno je še ondi več zavednih narodnih posestnikov, vedno še tje zahajajo večinoma slovenski gostje — tako, da pač nikdar ne postane velika nemška postojanka.

Da, odločnosti nam je treba vedno in povsod. Zato veselo pozdravljam ukrep slov. in hrv. abiturjentov, da ne bodo z domačinom izpregovorili tuje besede, a tudi ne s tujcem, ako on po lastni krivdi ne razume slovenski. — Ta ukrep smatrala je sicer odločno-narodna družba, s katero sem se sošel, kot izraz fanatizma; meni zdi se povsem opravičen in umesten. Še vedno vidim in čujem „zale Ljubljanke nemško govoreče“, še vedno zdi se mi, da mnogotere hčere priznanih narodnih rodbin le nerade govore materinščino in le preveč nemškutarijo. Res, da so temu morda nekoliko šole krive, a ta krivda zadeva pred vsem one faktorje, ki nam ne privoščijo višjih dekliskih šol na narodni podlagi.

Ko sem bil v Pragi, čul sem očitno govoriti česki najvišje vojaške dostojanstvenike; pri nas štelo bi se častniku v smrtni greh. Tuj polk prišel bo v Ljubljano, tuji častniki pospeševali bodo germanizacijo našega ženstva.

Na Českem predlagali so se mi za časa razstave, ko je bilo gotovo računati na mnogo tujcev, v prvih gostilnah izključno česki jedilni listi — pri nas dobiš kot domačin le nemški ali k večjem dvojezični list. Jeli čudo, da nas potem tujec prezira? Tudi v malenkostih bodimo nepopustljivi, potem smemo upati vspeha nad nasprotniki našega naroda, bodisi iz teh ali onih krogov, bodisi, da iz slepega sovraštva delujejo proti nam, ali se iz slepega servilizma dajo uporabljati nasprotnikom, ter tako vedoma ali nevedoma služijo germanizaciji slovenskega naroda. — Na stran z neodločnostjo,

na stran s popustljivostjo! Spominjajmo se Vzveličarjevih besedij: „Da bi bil gorek ali mrzel! Ker pa si mlačen, te bom pljunil iz svojih ust.“ —an.

Vestnik.

Slov. fer. društvo „Sava“ v Ljubljani, obhajalo je meseca avgusta razven II. občnega zbora tudi „brucuški večer“ v Ljubljani; isti dan, kot občni zbor t. j. 13. avg. pa okrožni shod in dvodnevno slavnost v Kostanjeveci, pod vodstvom upravnikov cand. jur. Maurer-ja in cand. med. Oražen-a. Cand. jur. Kogej, tč. podpredsednik, je zastopal „Savo“ pri veselici sv. Cirila in Metoda v Idriji. — V septembru pa je bil dne 2. redni okrožni shod v Ljubljani pod načelstvom upravnika stud. jur. Vrtačnika.

Klub sloven. tehnikov na Dunaji je štel koncem letnega tečaja 13 članov. Tekom meseca junija je predaval akad. slikar Al. Šubic jako zanimivo „o Wolfu“, cand. jur. Vilko Maurer pa je čital temeljito pisano razpravo „Republika in monarhija“.

Kakor težavno je klubu delovanje brez vsake podpore in opore, vendar je lahko ponosen na ugled, kateri si je pridobil med ostalim dunajskim slovenskim dijaštvom za časa kratkega svojega obstanka. In ako si bodo ohranili njega člani tisto čilost in požrtvovalnost, kakoršno so imeli do sedaj pri svojem težavnem delovanju, gotovi so si, da dosežejo cilj, po katerem potežijo. Seveda jih nikakor ne smejo od te poti odvrniti tista grenka „zdravila“, katera se jim nudijo v podobi člankov ozkosrčnih „rodoljubnih“ piscev v nekem slov. dnevniku. Sicer je pa naš namen spregovoriti v jedni prihodnjih številka našega lista resno besedo o razmerah tehniškega naraščanja in o tehniških mestih v domovini ter uriniti tudi to umestno ali „neumestno vprašanje“ v naš „svet“. —i.

„Radogoj“ je osnovan in njegov obstanek sijajno zagotovljen! Vsa narodno napredna inteligencija odzvala se je pozivu osnovalnega odbora in pristopila v tolikem

številu temu najpotrebnejšemu slovenskemu podpornemu društvu, da mu je zagotovljeno takoj spočetkom obsežno in vspešno delovanje. Naš Mecen Gorup sam dal je, kakor smo uže poročali 10.000 kron, tržaški Kalister mu je sledil s 5.000 kronami. Vzvišeni vladika djakovski pa je poslal 1.200 kron s krasnim pismom, v katerem blagoslavlja društvo.

Evo, tu Vam nekoliko vrstic katere posnemamo po „Slovenskem Narodu“!

„Vaše slavno društvo odobravam in blagoslavljam iz vsega srca.

Podpirati dijaštvo siromašnega in zapuščenega ali neizmerno blazega in nadarjenega naroda našega, je vrlo slavno in Bogu povsem dopadljivo delo, kar že več let preživim nekaj časa v sredini krasnega in pobožnega naroda slovenskega, vidim z neizrecljivo naslado duše svoje, da je ta veja dobrega naroda našega popolnoma zdrava, močna, čila in z vsó gorečnostjo duše svoje udana svojemu Bogu in svojemu Rešitelju. — Ravno tu moram reči o č. svečeništvu slovenskemu in o inteligenci, ki vodi narod do lepše bodočnosti in boljše sreče. Zato naravnost odobravam in blagoslavljam novo društvo „Radogoj“, ki bode slovenski mladeži nova podpora, da si poleg sv. vere pripobi vse one pogoje, kateri vodijo do prave svobode in pravega napredka.

Še jedenkrat torej blagoslovljam in vsakemu priporočujem to slavno društvo z željo, da nas Bog vse blagoslovi in obvaruje vsacega zla in nesreče.“

Za tolike zasluge imenoval je obči zbor takoj prevzvišenega biskupa Josipa Juraja Strossmayerja pa gg. Josipa Gorjupa in Frana Kalistra častnimi člani. —

Osnovni občni zbor vršil se je 1. t. m. Dotlej je bilo vpisanih 61 ustanovnikov z 22.900 kronami, ne uštevši drugih članov. Predsednikom društva je bil voljen g. Ivan Hribar, podpredsednikom g. Ivan Murnik, odbornikom v Ljubljani izmed rednih članov; gg. Andrej Senekovič, Simon Rutar, Ivan Plantan, dr. Karol Triller in Anton Koblar, izmed ustanovnikov pa dr. Ivan Tavčar in Karol Pirc; za Kranjsko dr. Karol Slane, za Štajersko dr. Jos. Serneč,

za Koroško Vekoslav Legat, za Goriško dr. Anton Rojic, Trst Ivan Šabec in za Istro Slavoj Jenko. Pregledniki so gg.: J. Dimnik, Karol Pleiweis in dr. Vlado Žitek. Tajništvo prevzel je g. Karol Pirc, blagajništvo pa g. Ivan Plantan.

Na predlog g. dr. Danilo Majarona sklenila se je resolucija, da odbor po možnosti deluje v sporazumljenji z obstoječima podpornima društvoma v Gradci in na Dunaji. — Vivat, floreat, crescat!

Dijaške veselice. Dne 31. avg. priredili so dijaki ribniške doline v Prigorici pri g. Mrharju veselico s petjem, deklamovanjem in dramatičnim prizorom. — Dne 3. sept. vršila pa se je veselica slovenje-goriških dijakov v gostilni g. Vaupotiča v korist dijaške kuhinje v Mariboru s petjem in veseloigro „Šolski nadzornik“. — Obe veselici sta se prav vrlo obnesli. Čestitamo zavednim in marljivim zasnovateljem dijakom na lepih vspehih.

Zaveza slovenskih učiteljskih društev šteje sedaj v svojem okrožji 28 društev z 27 častnimi, 1384 rednimi in 109 podpornimi, torej skupno z 1520 članovi. T. č. predsednik je g. Vojteh Ribnikar, nadučitelj v Logatci.

Vodstvo ljubljanskega „Alojzijevišča“ prevzel je po knezoškofovem ukazu semeniški profesor, č. g. dr. Jože Lesar — dijaštvu znan iz daja dnij I. kat. shoda kot referent „o dijaštvu“. — Vidi se, v Ljubljani so dosledni! —

Dijaško gibanje na Slovenskem dela dr. Mahničü mnogo skrbi in preglavice; in sicer „ker izhaja ne iz dijakov samih, niti celo iz Slovencev, — ampak od drugod, od zunaj Slovenije“ ker ima podlago v „mladočeskem husitstvu“. Uže lani zavrnili smo to nesramno laž, a dr. M. ne da si izgovoriti svoje dozdeve.

Nadalje skrbi ga, ker se vrši po „enotnem načrtu na isti konečni smoter.“ — Pri tem dobé primerne zausnice in brce g. Legó, naši narodnjaki, „Vesna“, „Sava“, kakor je to pri Mahničevi eleganci samo ob sebi umevno.

„Posebno jezi ga, da hoče „Vesna“ provesti dijake „k isti zavednosti, kakoršno

imajo Čehi.“ Seveda, potem bi tudi krone ne dosegle „katol.“ prepričanja v dijakih!

„Treba je, podpirati in vzgajati dijake tudi duhovno, tudi duševno,“ treba „enotno organizovati.“ Torej kar je nam greh, je dr. M. in njegovi stranki dolžnost. „Treba jih je k sebi vabiti z vsemi dovoljenimi sredstvi.“ No, saj to itak delate in kupili ste si tudi par somišljenikov. Skusili ste z „Danico“, ker se je Vam izjalovilo, skusiti hočete z „Leonino“. (O tem važnem nasvetu v prih. štev. obširneje.) A vedite, vsikdar pride dan obračuna, prej ali slej!

Sedaj pa še nekaj! Po zaupnicah iz raznih dekanjskih konferencij pričelo se je fabriciranje zaupnic iz dijaških krogov. Ako gimnazijci za to, da dobivajo plačo za razne šolske naloge (kar se imenuje „podpora mladim pisateljem“) in da si naklonijo blagohotnost voditeljev duhovnih zavodov, — pošiljajo zaupnice onemu možu, ki sramoti dijaški stan in se protivi njegovemu idealnemu delovanju, pustimo jim veselje. — Da se razglaša celjska nezaupnica za „laž“ in kot sleparija nekaternikov, ne zdi se nam čudno pri znani taktiki Mahničancem, vender smo želeli, da se odzovejo prizadeti dijaki in razjasnijo vso zadevo. — Sonetni slavospev in 12 ljubljanskih višjegimnazijalcev (ali res?) nikakor še ne spričuje, da bi vsi ljublj. dijaki obožavali goriškega preroka, kakor si to on tolmači. — Kar pa se tiče dunajske zaupnice, znano je, kaki junaki da so podpisani, znano je, da je jeden izmed teh sam predlagal izobčenje R. K. iz čitalnice „Slovenije“ ter ta predlog opetoval, ko je slučajno zopet prišla jedna štev. na društvo. — Da o drugih ne govorimo! No, te značajne katolike privoščimo Mahniču iz vsega srca —

Iz celjskih dijaških krogov se nam tedaj poroča k znani „celjski aferi“ sledeče: Gospod urednik! Gotovo ste brali v R. K.-u ono „zgodovino“ in „pripombo“ k celjski dijaški nezaupnici poslani g. dr. Mahniču. „Ker bi tudi mi grešili“ (smrtno??), ako bi ne pojasnili stvari, „izjavimo“, da ni vse tako, kakor je ona dvanajstorična (izmed vseh dijakov) razbobnala v R. K.-u

„Podpisanih je dvanajst dijakov 8. in 7. razreda; lahko bi jih še bilo več, a da bi stvar tajna ostala, dokler se ne priobči pripomba v kakšnem listu, niso hoteli (sic!) iskati več podpisov.“ Nasprotno iskali so naši brumni katoliki podpisov na vse pretege, a niso jih več dobili, akopram so podpisali „ono zmes“ tudi taki ljudje, ki še vedeli niso, kaj in kako; tudi ni bila stvar tajna, ampak govorilo se je precej časa med dijaki skoraj samo le o tem. Ta „zgodovina“ pa res ni vestna... „Resnico samo, vselej piši vestni zgodovinar!“ Tako veli nam naš pesnik. Naša dvanajstorična pa onih vrstic, nikakor ni napisala iz gorečnosti do R. K.-a tega namreč ne pozna razven naše nezaupnice — ampak, iz prenapetosti in osebnih vzrokov. Odločno pa grajamo in obsojamo, da so ti ljudje tako neznačajni, da svoje sošolce črniijo in grdiijo pred svetom, o katerih niti dokazati ne morejo, da so res taki, kakoršne slikajo drugim ljudem. Naj bi gospodje najprej pred lastnim pragom pomeli!

Hrvatska akad. mladež v Spletu proslavila je svečano spomin tridesetletnice smrti hrvatskega pesnika, rodom Spletčana, Luke Botiča; s sv. mašo zadušnico 27. avgusta t. l.

Rusčina uvela se je kot poučni obvezni predmet v Črni gori v vseh šolah, ki so nad ljudskimi.

Vodnikova slavnost z odkritjem spomenske plošče na Kropivniku 27. avg. t. l. vspela je krasno in bila dokaz, kako slavi narod slovenski zaslužne svoje može.

Tridesetletnica čitalnice kranjske, katere se je vdeležilo korporativno fer. dr. „Sava“ proslavila se je 13. avg. zelo slovesno. O tej priliki sestavil je g. cand. jur. Bož. Vodušek spomenico, opisujočo na kratko zgodovino kranjske čitalnice.

K sestanku hrvatskih in slovenskih abiturientov v Zagrebu došle so naslednje brzojavke:

Monakovo: Veoma žalec, što ne možemo prisustvovati liepoj vašoj zabavi kličemo vam iz daljine: Živili! Ban, Korporiéc.

Gradec: Živeli zbrani hrvatski in slovenski abiturientje! Pobratimstvo, katerega

sklepate danes, bodi vam v bodočem življenju temelj skupnej borbi za naše narodne pravice!
„Triglav“.

Gradec: Ker mi zaradi bolezni ni mogoče udeleževati se vaši slavnosti, vam iz daljave voščim, da bi se najbolje posrečila. Živila slovanska uzajemnost! Greg. Krek.

Kranj: Radi boleznim odsoten kličem vam navdušeno: Živila sloga hrvatske in slovenske mladine!
Žun.

Ljubljana: Zahvaljujoč vas na laskavem pozdravu, kličem vam: čvrsti v delu, neomahljivi v boju za prospehu mile nam domovine. Živila naša radina omladina hrvatsko-slovenska!
Dr. Ivan Tavčar.

Ljubljana: Srdačna hvala na uspomeni. Vi ste nada naša. Složite se dakle novih svečanih danih za kasniji zajednički rad naroda hrvatskoga i slovenskoga. Beseda dana — vez velja.
Ivan Hribar.

Ljubljana: Srčno pozdravljajoč vas, nove borilce v boju za domovino pozdravljamo ideje, ki vas prešinjajo ta dan.

Ferijalno društvo „Sava“.

Ljubljana: Na žalost vsled vojaške asentbe zadržani v Ljubljani, pošiljajo srčni pozdrav!
Levičnik, Hribar, Rant.

Ljubljana: Iz središča Slovenije kličeva v bratski slogi zbranim hrvatskim in slovenskim abiturijentom gromoviti: na zdar!
Kneisel, Medić.

Ljubljana: Akoravno zadržana, vendar v duhu pri vas bivava. Živeli!

Levičnik, Žavbi.

Ljubljana: Vneti za slovansko uzajemnost, kličemo vam gromoviti: Živio! — Lavrič, Mazi, Premk, brata Šega, Umberger, Zupančič, Jug, Jurca, Kajzel.

Siška: Bodite mi pozdravljeni, dragi bratje! Dragi Bog ohrani vas in narod slovenski. Iz dna srca zakličem tisočkratni: živio!
Dragotina.

Novo Mesto: Gromoviti! „Živili“! — Vam kličemo: ljubljanski učit. abiturijentje.

Sarajevo: Naše okolnosti ne dopuštaju nam, da se danas osobno s vama sastanemo, s tega se pridružujemo duhom vašem sestanku, Živili Hrvati! U ime drugova!
beg Hrasnica.

Kraljevica: Žaleči, što nisam navzočan, pribivam v duhu vašoj liepoj slavi. Živila solidarnost slovensko-hrvatska!

Petračić.

Banjaluka: Živila zagrljena braća!

Stipe.

Zadar: Ne mogući prisustvovati zajedničkoj svečanosti, pridružujemo se dušom vašem sestanku i napijamo složno miloj nam domovini. — Stjepan Bugolić, Josip Cecin, Anton Gjevoje, Bimislav Stipanović.

Osilk: Radi nenadanih zaprieka nisam mogao doći. U duhu s vami; Živila braća!

Ivan.

Senj: Svrha vašeg sastanka, uzajemnost Slovenaca i Hrvata, urodila što skrrije žudjenim plodom. U ime senjskih višjegimnazijalaca:

Petričić.

Sisak: Radi nenadanog odlazka nemogu biti svjedokom vaše liepe slave. U duhu s vami

Dr. Josip.

Varaždin: Danas se vidi, tko je komu brat!

Gimnazijalci.

Virje: Zapriečen doći, prisustvuje duhom bratskom sastanku kličući: Živili!

Heimerl.

Književnost in umetnost.

Zbrani spisi Pavline Pajkove, I. snopič izšel je v tiskarni in zalogi Drag. Hribarja v Celji (cena 2 kroni), obsežajoč životopis pisateljčin, kateri je sestavil njen soprog, prof. dr. Janko Pajk, — pesni in tri spise v prozi. — Ime pisateljčino je dobro znano med Slovenci. Dasi smo načeloma proti izdajam „zbranih“ in „izbranih“ del — ker se tako množijo narodni davek, ko moramo v teku dveh ali treh let isto stvarino dvojno kupovati in s tem odtegujemo podporo potrebnjšim svrham, — vender boče nizka cena pri elegantni izdaji gotovo pridobila dosta kupecev.

Izlet v Carjigrad, spisal Anton Aškerc. Ponatis listkov iz „Slov. Naroda“, kjer je naš slavni pesnik priobčil zanimive črtice o svojem potovanji po Turčiji.

Slovanska knjižnica pričela bode izhajati v Gorici z oktobrom, ter donášala v sno-

pičih po 3—5 pol vsakih 14 dnej prevode znamenitih leposlovnih del. Cena za vse leto 2 glđ. 60 kr. je jako nizka; vender se bojimo, da ne bi tudi ta zbirka imela usode soojih predhodnic. Mnogokrat poskušalo se je uže z zbirkami leposlovnih knjig, prinašalo se je za male, neznatne svote mnogo dobrega gradiva, a vspeti ni moglo do zdaj niti jedno podvzetje, ker je nedostajalo zadostne podpore. Slovenci smo premaloštevilen narod, da bi se med nami razpečalo toliko številno knjig, da bi se pokrili troški — kamo-li, da bi doneslo dobička v prid izdaji sami. Srčno želimo temu podvzetju boljšo in milejšo bodočnost.

† **Fran Gestrin**, pesnik in pisatelj slovenski, prelagatelj mnogih dramatičnih del, umrl je 16. avg. t. l. 27 let star. Bil je predsednik „Triglavu“, ki je položil na krsto lep venec. Pogreb bil je veličasten. „Sava“ udeležila se ga je korporativno.

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko. Sešitek 4. Urejuje Anton Koblar. — A. Koblar: Bojna Krajina in zmaga pri Sisku pred 300 leti. — Dr. F. Kos: Nekoliko črtic o turških vojskah. — Prof. Scheinigg: Slovenska osebna imena v starih listinah. — S. Robič: Kranjski mahovi. — Mali zapiski, mej njimi: Rutar, o najnovejših izkopinah na Grškem; Koblar, dve podobi v cerkvi sv. Radekunde v Šentjurski fari; Šubic, vrata iz l. 1638. v Kranji. — Novi zvezek prinaša tudi lepo izdelano sliko kranjskih vrat. — Kakor doslej vedno, donesel nam je tudi ta zvezek toliko zanimivostij, da publikacij muzejskega društva ne moremo dosti priporočiti slovenskemu dijaštvu.

V spomin 400letnega slavlja obodske tiskarne ustanovil je knez Nikita prvo javno knjižnico v Črni gori in zanjo podaril poleg mnogih knjig še 1000 glđ.

Srpska akademija znanostij v Belem gradu našla je rokopis obsežen 40 listov iz peresa tajnika ranjega kneza-osvoboditelja

Miloša, ki je tu svoj životopis baje sam narekoval.

Hornik Mihal, vodja lužiških Srbov, slavil je dne 1. t. m. 60letnico svojega rojstva. Mož je duševni preporoditelj in pravi oče malega narodiča ob Sprevi in Lužici, kateremu preti od dne do dne pogin. Bog ve, da li bi brez njega Lužičani danes imeli srbske narodne šole in svoje slovstvo, svojo knjigo. Lužiški narod si bo dan, kateri je proslavil, slovesno zapisal mej zlate dneve žitja svojega. Slovanska zahvala neustrašenemu prvoboritelju zadnjih polabskih Slovanov za odlično narodno delo!

Dr. Milkowicz, ki je pred 6. leti dalje časa v Ljubljani raziskaval zgodovino naše dežele in napisal izvrstno studijo „Zgodovino kranjskih samostanov“, dobi, kakor piše „Galičanin“, mesto vseučiliškega profesorja v Lvovu in zasede kot tak stolico za ukrajinsko-rusko zgodovino.

Listnica.

Popravek. V povesti „Vera“ je na strani 118. v drugi polovici in 13. vrsti od zgoraj pričenši, mesto: „Odideš — a brez slovesa oditi ne smeš“ čitati: „Odidem — a brez slovesa oditi ne smem“.

„Vilindar.“ Oprostite, da Vas zadnjič nismo spoznali — pravočasno. Prosimo pošljite obljubljene „narodne“. Na svidenje!

„Ivan Glatri.“ Vaše pismo dobili smo stoprav sedaj v roke. Ker je dotični strokovni urednik na dopustu, prijavimo zadevo upravnemu krogu „Vesne“.

„Črtomir I.“ Vašo balado priobčimo prej ko prej. Srečno! Pošljite še kaj! —

„Ivan Sila.“ Srčna hvala! Priporočamo se Vam v nadalje — tudi v prozo.

„O. G.-n.“ Najprisrčnejša hvala Vam za izredno uslugo! Naš poklon!

Nekatere druge gg. dopisnike prosimo malo potrpljenja. Snov se nam v zadnjem času bolj in bolj kopiči. —

„VESNA“ izhaja po jedenkrat na mesec na celi poli ter stane za vse leto glđ. 1:50 Rokopise in dopise sprejema: Uredništvo „Vesne“ na Dunaji, Wien, VIII., Lange Gasse, 48; naročnino Dragotin Hribar v Celji, Graška cesta, 1.